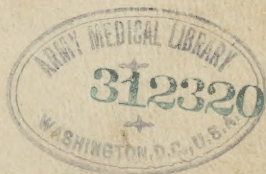

LIBRARY OF THE SURGEON GENERAL'S OFFICE
WAR DEPARTMENT
US

Copinger II, 2691.
Extremely rare.

Incipit tractatulus venerabil' Mgrī Jo
hannis Gerson Cancellarij parisiensis tra
ctans de pollucōe nocturna· an impediat ce
lebrantem an non

Ubitatū est apud me frequēter
⁊ diu p̄sertim post susceptū sa
cerdotiū· si quis nocturno pollu
tus sōpnio a celebrando missaz
cessare deberet· Exptus sū filr̄ multos p̄ser
tim religiosos· ⁊ nouissime quosdā pre ce-
teris tali dubitacōis scrupulo nō parū tur-
batos· dū ex vna pte eos ad celebrandū tra
hit. deuotio· ex altera timor offense reprimit
Tandem effectus super hac re certior· tū ex
doctoꝝ sacrorū lectōe· tum expertorū ⁊ vir-
tuosoꝝ ꝯsultacōe ⁊ exemplo. tum postremo
ex ipsa rationis ⁊ expimentalis cognicōis
attestacōe inductus sum vt ꝯsideracōes ali
quas breues ⁊ nō ꝓrsus inutiles: sup hac
celebracōis materia componerem· eas iudi
cio melius et sinceri⁹ sapientiū supponēdo·
Consideracōnū hmōi quedam erūt accesso-
rie ⁊ quedā p directū rn̄siue· Precor autem
dari veniam si forsan impurius loquenduz
erit· quoniam morbus talis est qui vix ali-
ter detegi vix pulcrioribus medicamentis
sanari potest.

Nullus habet certitudinē euidentē abs=
qz dei reuelatione speciali q̄ sit sufficiē
ter dispositus ꝛ dignus ad celebranda misse
misteria. Patet qꝛ tūc posset aliq̄s euidēter
cognoscere se eē in grā gratum faciente: et q̄
sufficienter fecit quicq̄d requiritur ad hoc q̄
deus sibi grām hanc infuderit. quā insup nul
lum ponit obicem ex pte aliq̄ ad hmōi gracie
suscepcōem. deniqz sciret euidenter q̄ rite cō
stitutus est sacerdos ad hūdam ptātem nul
latenus impeditā ꝛ similia multa que sūt pu
re ɔtingentia ꝛ q̄ sciri nō pnt infallibilit̄ abs
qz dei reuelacōe speciali. Preterea q̄s nesciat
posse fieri vt hō detur in reprobū sensū ex de
meritis p̄cedentibus. vt nō videat pctā sua.
ꝛ ita nihil sibi ɔscius sit. non tamē in hoc est
iustificatus. ꝑut apostolus formidādo testa
tur. Forsan est talis comparatus ipsi Aman
superbo. qui ad conuiuiū hester venit. repu
tans hoc sibi fieri ad honorē esse precipuum
quod sibi erat ad suspendiū. Quis scit si au=
diturus est. Amice quomodo huc intrasti nō
habens vestem nupcialē. Forsan deniqz talis
annūeratus est inter illos de q̄bus ꝓpheta nō
tam imprecatiue q̄ prenūciatiue dixit. Fiat
mensa eorū c. i. in l. et in r. ꝛ in s. Ob. o. eo. ꝛc̄.
Effunde super eos iram tuam. ꝛ fu. i. t. c. eos

Fiat habitacō eorū deserta · et in tabernacul' eorū nō sit q̄ inhabitet · videtis q̄ꝑ extimescēda sentēcia si mistico sensu vtimur cōtra quosdam ad sacre eucaristie mensam accedētes iudicatur preserti cū dr̄ · Obscurētur oculi eorū ne videant. Et conformiter ad illud apostolus intonat et minatur · Qui indigne inquit mādūcat et bibit: iudiciū sibi mādūcat et bibit Et rursus · ꝓpter hoc inter vos multi imbecilles · etc̄ · Hec imbecillitas et hec dormicō magis ad aiam q̄ꝑ ad corpus referēde sūt puto · Constat āt q̄ hec oīa certitudiem euidētie tollūt ab aliquo sup sua ad celebrādū dignitate

Cōsideracō secūda

Ad digne celebrandū et absq3 temeraria presūpcōe et imputabilitate ad nouū pctm̄ nō reqritur tal' euidētie certitudo sup celebrātis dignitate · Patet q2 null9 tunc qntūcunq3 iustus et purus deberet celebrare nec hoc posset absq3 discrimie si ei nō fieret reuelacō special' · sufficiat ergo certitudo tal' qlem in materia morali consueuim9 expetere: et cape · que certitudo p̄t appellari certitudo moral' aut ciuil' · sicut prudēter loqbat' phs pmo eth' · di · iij · c · Disciplinati em̄ est intm̄ certitudinem inquirere scd̄m vnūquodq3 genus inquantum natura recipit Ad hanc

certitudīem moralē sufficiāt vt plurimū q̄ bō accedens ad missam discussent ↄsciam suā sicut fecisset p̱ magna re lucranda aut in cō modo graui euitādo · ꝛ q̄ nō sit sibi ↄsci⁹ p⁹ hāc discussiōem de pctō mōrli aut de p̱posi to peccādi mōrliter q̄ insuper nō cogn oscat se aliud impedimentū legitimū p excōicati onē aut irregularitatē hr̄e · ¶ Consentio itaqȝ in hᵒ cū durādo · iiij · s mar. d · x · q · x · q̄ tal' etiā si eēt in pctō mōrli nescienter: nec de eo exp̄s sam ageret confessiōeȝ reportaret vnū e du obus · aut sibi remitteret tale pctm̄ virtu te sacri · q2 videt facere qd in se est ad eius delecōem · Non em̄ deus req̄rit vltra posse · Aut fieret sibi diuitus illustracō ꝛ recogni tio sui pcti q̄tinus p pniam illud dilueret: quēadmodū multis ↄtingē p̱batissimū est q̄ inicō sui sacerdotij dū celebracōem cōtinu ant in mēoracōem redeūt plurimoꝝ ꝛ occul tissimorū pctōꝝ Silēm inuenīūt grām illi q̄ nouiter ad frugē melioris vite toto corde se p̱parāt Porro talia pctā in recordacōȝ ve nientia ex irradiacōe superioris luminis in p̱fundo abysso animie non ideo tales confi teri tenentur q̄ non prius deleta esse potue runt modo predicto · Sed fit hoc ad obe diendū precepto de confitido semel q̄libet

pctm nrm qd et dn distincte cognoscimus

NOn ois scru ¶ Consideracō tertia
pulus aut dubitacō de pctō mōrli atq
ōmis est deuocō vt deordinacō aut nō atten
cio imped iūt de nō necitate celebracōis dig
nitatē. Patet qꝛ certitudo moral' q̄lem pdix
imus sufficere cōpatitur secū vacillacōē q̄n
dā ai. ā hesitacōē vel suspicōē seu scrupulos
qꝫ hō nō sit sufficienter dispositus aut qꝫ im
pedimento aliquo ligatus est. Compatit̄
etiam deordinacōem aliquā psertim virtutꝫ
inferiorū et legis tirānice mēbrorū que n̄ est
sepe subdita nrē ptāti. Ex qua causatur inde
uotio quedā quā nō plena et actualis sp at
tencō cōsequūtur nec obinde pctō maculari
necē est. Et si q̄s opposuerit qꝫ dubitans de
aliquo an sit illicitū. et stante dubio illo a
gens peccat. qꝛ se discrimi scienter obicit.
R n̄deo cū dn̄o Guilhelmo antisiodoren. re
gulam hanc magistralem intelligendam
eē de dubio tali qd est vehemens. et magis
aut saltem eque inducit mentē credere qꝫ ē
mōrliter illicitū. sicut qd ē licitū. Secus est
vbi mens plus inclinat̄ et iudicat qd est li
citū q̄ illicitū. quāuis nō habeat vsquequa
qꝫ certitudinem euidentē aut fixam. qꝛ nec
hoc ipsum requiritur. Sunt itaqꝫ nōnulli et

plures q̄ fortis sūt fantasie · qui p̄terea sepe
trepidant tiore vbi iudicant nō eē timendū ī
Tales dūt immiti ꝯsilio supiorū ꝛ prudētū
ꝛ cōtra talem ipōrum vacillacōem audacter
opari· sic em̄ plerūqꝫ vinciť abibitqꝫ· Qui
vero rennuit credere supiorū ꝛ prudentū cō
silio ad tales scrupulosos deponendū ꝛ agē
dū cōtra eos errat multipliciter· Primo p su
pbiam ꝛ arrogantiā: ꝑponendo iudiciū suū
ꝛ prudentiā aliorū iudicō· Rursus talis vix
aut nūq̄ deuocōem hēbit solidā nec pacē cō
scie a talibus· ac ꝑinde carebit locus aīme
sue hospite illo· de quo ꝑpħa dixit ꝙ in pace
factus est locus eius· Dicūt doctores aliq: q̄
bus ꝯsentio ꝙ aliqñ nō est tā meritoriū cre
dere sicut velle credere nec dolere sensualiter
de pctis sicut velle dolē ꝛ nō posse· Desideriuz
paupm exaudiuit dn̄s inq̄t ꝑpħa· prepacōz
cordis eorū audiuit auris tua· ꝛc̄· Deꝰ itaqꝫ
iudicat nos ꝛ nrā ſm supioris rōis arbitri
um volūtatē ꝛ iudiciū· ꝛ nō ſm ea q̄ nobis ī
uitis atqꝫ ꝯtradicētibꝫ porcō sensualitatis
inferior aduehit ꝛ pduat· q̄lia sunt volubi
litas ymaginacōnū ꝛ fātasiarꝫ stimulꝰ īsup
carnis illecebrosus ꝛ vidicatiꝰ· vacillacōes
p̄terea fide ꝛ icerte sup agēdis aut sup eis
credēdis q̄ nris neq̄q̄ sēsibꝫ attigiꝰ ꝛ illa

decipiũtur in hõ multi ex simplicibus: distin guere nescientes inter ea q̄ porcõ aie supior agit p ↄsensũ. Et ea que porcõ inferior pa titur absq; supioris assensu. Carẽt idcirco sepe alijs salubre ↄsiliũ q̄ nesciũt illud p̄sta re sibi. Quare sic? Certe ob turbam hanc passionũ simul irruentiũ tumultuantẽ ⁊ rix antẽ. Quocirca memorãdũ est bti Bernar di sup hac re ↄsiliũ. Erat ex discipulis ei9 q̄ dam tantis inq̄etatus scrupulis vt ad cele brandũ nullo pacto auderet accedere. dixit ei deuotus ⁊ circũspectus Bernardus post q̄p hoc accepit. Vade frater ⁊ in fide mea cele bres. Obediuit discipul9 ⁊ scrupulus ille õ mis ppetuo discessit. Laudãda prius ⁊ imi tanda taz illius pris industriosa fiducia q̄z istius fratris fidelis obedia. Dicet aliquis ex simplicioribus. Vtinã talis mihi eẽt abbas aut prior qualis erat btũs bernardus. cre derem faciliter impanti. Nũc vero dum supe rioris mei puam sapiam conspicio: non au deo meam conscienciam ⁊ salutem sue fidei tali pacto cõmittere. Quisquis ita dicis et sapis erras ⁊ desipis. Non eniz cõmisisti te ⁊ salutẽ tuam in manus hois. q2 prudens ẽ ⁊ plurimuz lrãtus aut deuotus. sed q2 tibi est scdm regularem institucõnem ppositus

ꝛ ꝑlatus. Quāobrē obedias sibi nō vt hoī: ſʒ vt deo iubenti. si tn̄ nō ꝯ deū. Et sepe tanto erit obedīa tua placētioꝛ deo tibiqꝫ fructuosioꝛ: q̄nto est i dignioꝛ ille cui ꝓpt deū sbiacē nō refugis. Caueas ad extremū ne dū q̄ris securitatē nec illā adipiscaris i q̄uē ruas di iudicacōis ꝛ presumpcōis foueā

Quarta consideratio

Contigit vt possit aliq̄s eodē tpe ad celebracōeꝫ laudabiliter accedē. posset nlominus ab eodē laudabilit abstinē Quo casu p̄mū de se laudabiliꝰ ē q̄ scdm. Ptꝫ p̄ma ps qn̄ aliq̄s ē sine ꝯscia pcti moꝛtlis aut alio īpedimēto. ꝛ nō est obligatus ex officiō ł aliter celebrare tūc hꝫ vtrūqꝫ in sua ptāte facē licēter ac laudabilit. vt ł cū cēturiōe dicat. Dn̄e n̄ sū dig. ꝛc. ł cū zacheo dn̄m fidēt iuitet Scdam ptē pbo cū durādo. iiij. sniaꝝ d. xxij. q. vi. Celebracō q̄ppe ē de p se opus bonū. Abstinē āt ab ea si sit bonū magis ē in oꝛdie ad indeuocōem suscipiētis q̄ de per se. Rursus celebracō hꝫ efficaciā magnā ex vtute opis opati. ꝓpt quā nō tm̄dē valet volūtas sola celebrādi. sic par volūtas actu celebrās Additqꝫ opus hō exteriꝰ aliq̄d bōitatis ad bonitatē volūtatis ꝓpter meritū passionis xp̄i. ꝓpterea diū solet opꝰ puilegiatū

Amplius ille qui celebrat in opis execucōe
magnā adipiscit̄ deuocōis pinguediem· et
diuinius solet occupari· Ducit̄ insup a vtu
te nobiliori sic agendo videlicet a caritate et
dilectōe hui⁹ sacramēti q̄ nō celebrās q̄ tio
re se potius contrahit: Rō si q̄s dixerit va
cacōem a celebracōe iō fieri vt ipa postmo
dū reuerētius ꝛ deuotius q̄nto rarius iplea
tur· Fatemur posse sic euenire· Sed pōt ex
aduerso ꝯtingē q̄ tal̄ subtractō remouebit
habitudiem ad bonū· cui⁹ effectus est scdm
phm delectabiliter· Signū inq̄t adquisiti
bitus est delectacō in ope· Fuerit isup ple
rūq3 illud dictū nasonis· Qui nō est hodie:
cras min⁹ aptus erit Distrahens hodi· epa
rū deuotus es: parū recollectus et plurimū
temptatus a carne mūdo vl̄ demone· Credo
equidem. sed agnoueris q̄ non dormiūt q̄
te psequūtur. ꝛ cras idem erūt aduersantes
tibi hostes tueq3 deuocōi insidiantes q̄les
sunt hodie· Quocirca non irracōnabilit̄ con
sulit sapiens· Quodcūq3 potest iquit man⁹
tua instanter operare· Nescis enim quando
tale tempus ad laudabiliter celebrandum
tibi cō cedetur quale modo habes Et si vtrū
habeas vtrunq3 melius est· Esto fueris in
hac vel ī illa re defectuosus aut nouū defectū

in non celebrando supinduās. Sz frigidus sū dicis aut tepidus Sepe suscitat initiū celebracōis hoiem parū deuotū et frigidū quē in fine calescentē dimittit et feruidū. Corp9 xpi ignis est spūalis. Accede fiducialit ad hūc ignē: calesces facili9. Audiam9 orantē ambrosiū et deū alloquentē. Graue est q ad mensam tuā mūdo corde et innocētibus maibus nō venim9. Sz graui9 est si qz pctā metuim9 sacrificiū nō reddim9 Refert narracō scōz prm de quodā Euagrio q̄ n̄ nisi semel in āno cōicandū eē censebat. Cōn quē sācti prēs ipugnābant argumentātes q aut dignū se putabat et dispositū q semel ī āno cōicaret et ita psūptuosus erat: aut indignū se tūc fatebat et nilomin9 accedebat. Cur non igit poterat ali9 filr plures sacmēta hī ɔficere: qmq̄z de se se sciret indignū Si fas est itaqz semel in āno cū tiore dei celebrare. cū eodē tiore poterat sepius celebrādi licēcia Fuerūt nec ignoro scōz aliq̄ q̄s certa rō ɔpescuit ne celebrarēt inetnū. Sz pticularia hī fcā q̄rūdā vīūda sūt magis pia interptacōe q̄z in exēplū agendi trahēda. Postremo nō sū nesci9 diūsa eē dona et vocacōes i diuīs put spūs scūs voluerit et ali9 indisponit p interrupcōz celebracōis sese vix p9 mod recolligit

Alius ex ea defrequentacoe reddit indeuocius
or et ex tali familiaritate pmptior ad ɔtēptū
Quāobrē suā interroget vnusquisqʒ ɔsciam
tūc per experientiam et prudentiors alicu-
ius ɔsiliū id qd oportum⁹ ɔperent exeq̄tur.
Hic dicebat egregius doctor augustin⁹. Co
tidie celebrare nec laudo nec vitupero. Ipē tñ
et alij ɔsulūt sic viuēt q̄tidie digni possum⁹
accedere. Sequitur quinta ɔsideratio.

Nulla pollutio inchoata et pfecta i somp
no pctm̄ est mortale. Patet ex famosa
aug. regula. qꝫ pctm̄ adeo volūtariū est. qd si
nō eēt volūtariū: non eēt pctm̄. itelligitur de
actuali. Rursus ista est expressa determinacō
eiusdem. p̄mo de ciui. dei. c. xxv. loquētis de vi
olenta corrupcōe virgis alicuius. Quātomā-
gis iquit absqʒ culpa est in corpe nō ɔsentiē
tis si absqʒ culpa est i corpore dormientis. Di
centes oppositū ɔtradicūt nō solum theologi
ce sed et phisice determinacōni. nec habēt q̄d
rñdeant si fiat eis argumentū de furiosis et
infantibus et alijs nō vtentibus rōe quos pro
tūc non peccare noua trāsgressione cōcors est
omniū sapientum recta sentēcia. Notāter dici
mus si pollutio ichoata sit et perfecta i somp
no. quoniam posset aliquis vigilās impurū
hrē desideriū se polluendi quo vigente caderet

in somp̄nū i quo suā pollucō compleret Pos
set similiter pollucōem in sompno ceptaȝ ex
pgiscens male ꝯsūmare. Constat in hijs ca
sibus radicē pollucōis eē liberā ꝛ flagiciosaȝ
ꝓpter quā illud opus obscenū imputabit
ad culpā. At vero si vtrobiqȝ fuerit in p̄nci
pio ꝛ fine carentia vsus rōis aut ꝯsensus: li
ber erit vtiqȝ talis actus. etiā si vigilādo cō
pleret abs qȝ pctō mortali. Palā est rō qꝛ li
ber tate carebit Poterit forsan aliqs peccaē
postmodū ꝯplacendo sibi i tali voluptate ꝓ
brosa quā habuit. nō obinde tn̄ reddet pri
or actus pollucōis culpabiliter vicōsus Pos
set etiam aliquo mō placere ꝭm scm̄ thomā
non qꝛ voluptas est. sed qꝛ sanitatē ꝛ natu
re affert exoneracōem abs qȝ sui q̄ patit ꝓ
curatione vel assensu. Deniqȝ nō ꝯsulūt san
cti q̄ debeat violenter fluxus ille dū euigi
lando sentitur iā affluēs coherceri. qꝛ vel eēt
frustra conatus hmōi vel nature supra mo-
dū grauatiuꝰ. Confirmatio oim ista est. q̄
actus exterior nullūq; pct̄m est nisi denomi
natione extrinseca plus q̄ vrina non dica-
tur proprie sana Si nullum sit igitur in a-
nimo ꝓprie dictum peccatum: dū libertate
nō vtitur nullus erit ꝓ tūc actus exterior vi
ciosus. neqȝ tn̄ negabimꝰ q̄n ꝑ crapulā aut

dānpnabilē illecebrā vigilie possit aliquis in hanc illabi sordiciē. sed culpā tunc vigilia nō sompn⁹ hz. quā ꝑ ⁊ crapula ⁊ cogitatio voluptuosa letali crimine sepe caret et pn̄t ante sompnū diluī penitendo.

Sexta consideracō

Pollucō corpalis in sompno ↄtingē pt nō solū absq3 pc̄tō mortali p̄cedente. pmo ⁊ ex merito. Patet ex distinctōe famosa data p gregoriū: ⁊ alios tā theologicos q̄ naturales. Euenit itaq3 nōnū ꝑ hec immūdicia ex infirmitate aut debilitate natuē exonerare se volētis aut retinere nō valētis. Nā est p̄terea aliq̄s fluxus fere tal' in viris aliq̄bus qualē feie patiūtur in mēstruis. ⁊ fit cū nulla aut tenuissima voluptate eciā vigilando. Fit aliqn̄ insup aliq̄s fluxus tāta lubricitate ⁊ facilitate in q̄b⁹dam viris aut feīs q solo aspectu aut alloq̄o aut levi cogitacōne ꝓuocātur. Quis ergo dixerit apud tales inuitos ⁊ renitētes aut nullo mō ↄsentientes ab initio vsq3 in finē pct̄m mōrle cōmitti. Non oim vna est ↄplexiois armoia Quosdā videm⁹ e naso levissiā aut nulla occasione defluere sanguiem. alios cū violētia multa id nō pati scim⁹. Cognoui hoiem septuagenariū secularem et valde crapulosum

qui nūq̄ se pollutū fuisse dormiendo testabatur et hoc in alijs mirabatur Aliū vidi religiosū et sobriū q̄ p decennium et āplius fere quotidiana hac passione vexabatur. Quidā vix sompniant dormientes. alios sompnia iugiter exagitant. Sed omittam⁹ hec et similia quorū determinatio medicos plus aspicit et filr̄ remedia quāq̄ mihi fassus fuerit vnus ex medicis famosissimus se pridē ad medendū tali nocturno fluxui in alijs studuisse diligenter sed frustra laborasse Nos āt moralia seu theologica loquentes declarem⁹ quo pacto possit ex merito p̄cedente pollucō nocturna ɔtingere. Primo q̄dem ex arta abstinentia ī panē et aqua. hō euenire psipiam fecit expiētia Amplius volens aliq̄s hoc viciū carnis predicādo detestari. nōne sup illo cogitare posset. aut similiter ɔfessiones audiendo posset vtiq3 et cum merito magno. Nihilomin⁹ occurrerē videbit in sompno nōnūq̄ precogitatarū impudiciciarum simul acta. et ipsū ex illis sicut in alijs ad pollucōnem concitari posse quis negauerit. Addūt sancti patres quorū fuit oculus mentis apertus et tersus ad fallaces insidias demonis intuendas nōnūq̄ has sordes fieri illusione sua vel ad terrendū et inq̄etandū timorose ɔscie puritatē. vel p boni operis

vt celebracõis impedimēto vel vt vigilanti placeat qd somp̄niās ptulit vl' vt abstinē tiā piculosam ꝛ īdiscretū vite rigorē suadeat ꝛ in isamiā p̄cipitet. vl' vt deo ꝓpicio et p mittente deuotā mentē sic exerceāt ꝛ ex tali feditate stimulatā in hūilitate custodiat. Hoc ī loco duo sunt dicta gregorij mēorandā. Primū est ꝙ sepe tales illusiōes seu pollucōes animꝰ nesciens ptulisse magis dolēdus est ꝙ̄ fecisse. Secundū ꝙ bonarū mētiū est ibi culpā agnoscē vbi culpa nō est. Sic tñ agnoscat' culpa vt nō īdiscrete impediat' opacō iusta nec corpis debita sustētacō deserat'. Ne p̄terea aliq̄s ↄ̄scias sibi fabricet ꝛ nutriat erroneas. ne cadat in scillā cupiens vitare caribdim. Patietur fortassis aliq̄s hesitacōes varias dū ad comedendū l' dormiendū accesserit. Dicetq3. pollueris si hō ꝛ hō non omiseris. si non tibi p̄caueb is Contemnat talia necc̄ē est qui discrimē maius ī̄minere circūspicit. si nō parē cū alijs viuēdo formā prudēter insequtur. Scrupulosis ergo contra scrupulos agendū est. ꝛ fixo opis pede certandum. hac arte prudenter visus ē ille qui turbato cuidam iugiter super repeticōne horarū suarum si non assidue et actualiter attenderet ad eas: iniūxit penitēciam

hanc ad tps ne quolibet horas semel dictas iterarent. Neqȝ eni͂ requiritur actual' sp atten tio sufficit habitualis seu virtualis nō interrup ta scienter. et a proposito p deliberatā attentio nem circa illud penitus incōpatibile. Mille surgūt apud aliquos tales scrupuli: more canū oblatrātes et lacerare mināntes ipsos ā- bulantes p viā mandatorum dei quos euincere re et cōtemnere melius q̄ p cōtemptū neq̄mus Tamen nō fit cōtemptus iste timore reiecto et re gulariter nō sine p̄uio alterius p̄sertim su- perioris cōsilio. alioqn timor imoderatus fa cit casū aut p̄cipitat incōsulta p̄sumpcō.

Consideracō. vij.

Nulla corpal' imūdicia de p se impedi tiua est celebracōis. ȝ bñ p accñs rōe concomitantie alicuius vl' sequele in aīa Hanc consideracōem deducit bonauē. iiij. sē tenciarum. di. xij. q. iij. Et pȝ satis prima ps ex verb xp̄i. si bñ ppendatur dicēdi rō. Math. xv. Nō lotis manib9 manducare nō coinq̄- nat hoiem. Et rō est. qz nulla passio tal' aut immundicia exterior de per se peccatum est. aut de necessitate peccato coniuncta vl' indu cens ad peccatum. Preterea qualis est im- mundicia fordidior aut abhominabilior cor poral' vt corporal' est q̄ sanies leprosorum.

Hec tñ nõ impedit celebracõem p̄sertim si fiat i occulto Ide sentiūt doctores de mēstru is mulierū: ⁊ de fluxu ppetuo virorū aliq̄rū Secūda ps declarat distinguēdo. q2 q̄dā immūdicia corpal' ɔiūcta est immūdicie spi rituali ꝑm veritatē. sicut in vigilia hn̄t for nicantes Alia est ɔiūcta tali immūdicie spi rituali tantūmō ꝑm q̄ndam silitudiem aut ɔformitatē: put est in sompnis sordidis ⁊ impuris qn̄ nō pctm̄ est sed silitudo pcti. Aliā videmꝰ immūdiciā: que horrorē ⁊ ab hoiacōnem quendā visa vl' recogitata gnat. vt in leproso ⁊ alijs plurimis. quāuis nul lam sciamꝰ inesse pcti veritatē aut effigiem. Postremo alia est īdifferēs sicut in pedibꝰ lutosis aut facie pulerulenta ⁊ sudente p̄ntā ⁊ secūda generant vt frequēter in aīa ebetu diem q̄ndam dicrasiacōem ⁊ deordinacōem ac indeuocōem. qm̄ sicut gustato spū desipit ois caro. sic econ̄ ⁊ amplꝰ gustata carne de sipit spūs ⁊ fit carnal' ad tps longius aut breuius ꝑm diuersas hītuacōes ac ɔplexio nes. De his in figura dictū est antiquis: vt taliter immūdi separarentur ab alijs. vsq3 ad vesperam vestimentorū locōm. Hec gre gorius sic exponit. vt nisi prꝰ ignis tēptati onis recesserit reuerse quasi vq3 ad vesperū

decrescat. Constat enim nullas tales institutiones que ceremoniales erant atque figurales nullatenus ad obligacionem nostram trahendas esse nisi iudaizare velimus. propterea vespera in hoc loco et iocio materialiter non ad litteram accipiende sunt Sed tam diu reputet se homo immundum ut extra castra sanctorum misteriorum secedat quamdiu in eo tales vigent peccati reliquie. ebetudo. scilicet mentis. carnalitas et deordinacio ac indeuocio purgantur Alii tamen diuius alii confestim lugent humilitate et promptis lacrimis diluunt et exterminant. quicquid carnalitatis contractum erat: et omne eius vestigium breui lamento delent et abolent. Sordes tercie celebracioni obsunt propter scandalum vel horrorem quorum vtrumque de per accidens nocere potest deuocioni anime. possunt etiam de per accidens celebracionem impedire. dum videlicet scandalum vel horror et ex consequenti indeuocio celebrantis aut assistencium vehementer presumuntur accessure. Secus vbi sunt omnes exercitati et perfecti apud quos tale nihil timendum est.

Consideratio octaua

Possibile est absque vlla reprehensione et cum merito aliquem sompno pollutum sacrosancta misteria contingere atque celebrare Patet consideracio ex deductione precedentium. Ad dignam itaque celebracionem sufficiat preparacio talis que

nō relinquat ꝯsciam pc̄ti in ꝯ̄r aut impedi
mēti legitimi ⁊ que deuocōem atq; reueren
ciā ad sacramētū penitus nō excludat Deo
pollutū mō dicto possibile ē ista ī se sentire
nō lōge p⁹ talem passiōem·imo ꝙ humilior
deuotior ⁊ ordiatior ⁊ reuerentior ad sacr̄m
accedit·Cōstat em̄ ꝙ obscenitas humorū
istius cum suis reliquijs nō ꝑpetuo durant
nec ꝑpetuo ad celebracōem impediūt· Et si
datur spaciū vigintiq̄tuor horarū· sicut Al
bertus determinare videtur ·poterat aliq̄s
vna hora purgatior fieri ꝙ̄ alius in centū
Cur nō igitur fiat ad celebrandū silr̄ aptior
Porro si timeatur reuersio taliū illecebrarū
⁊ passionū tp̄e celebracōis pn̄t vtiq; ⁊ in oī
bus ꝯtingere vl' ex aspectib⁹ sol' priorib⁹
vl' ex corruptela nature vl' diabolica opacō
ne·Hec nr̄ā ꝯsideracō maxime locū h; in re=
ligiosis viris ⁊ ꝯtēplatis quoꝝ est adeo fa
cilis ꝯuersio ꝓpter fortem hituacōe;·ꝓpter
etiam carnis subiectōem dū vigilāt· Raro
āt apud seculariter viuētes: aut nouā bene
viuēdi formā inculpātes·talis repētina seu
leuis recollectiō deuocōnis inuenitur·Cessa
re eos idcirco aut tardius accedere ad sacra
mentū hoc reuerendissime tractandū ꝯuenit
Habet p̄terea locū nr̄ā ꝯsideracō vbi illusio

deuonis nram deuocoz ipedire volentis pspiciatur aliqbo indicijs·neqz crede demu eide·si obmitti potu·vbi subito timet aliqs sacdos de scandalo si no celebret vbi deiceps tenet celebrare·vl ex suscepto officio vl ex omissione vl mutua vicissitudie et oformitate ad reliqs cu qbus viunt queadmodu sunt religiosi pene oes·Attendedu e h q nullu palam tenet ppriu defectu vl infirmitates occultas pdere·vt plurimu cautu est atqz discretu otege·Prodit at seipm tal n celebras scandalisatqz frequeter·et cogitacoes varias ascendere facit in corda alioru·Nolo tn piudicare sicut nec possum nec debeo p h dca mea qbuscuqz institucoibo religiosoz si aliqua sint ad oppositu Veru e illud apli·Quilibz i suo sensu abudat·Sed z dixi intri qd mihi dicendu posse vidj: si nuda cogitet veritas apud hntes libtate legis xpi·Opponet forsan aliqs de fornicarijs q sili in breui possent recolligere se ab oibus pcti reliquijs aiam exterge.possent igit statim celebrare·Opponeret alijs de coiugatis apud qs possibile est pctm sua oiuctoe no omitti q tn de coione sepandi videtur·Ad h differre possum primo ad vltimu·q doctoru famosoru snia e·tales oiugatos si accedat ex deuocoe

p̄sertim diebꝰ solēpnibus nō peccare. q̄n vl' affectu ꝓlis gignēde vel reddēdi debiti: aut incōtinētie vitande cā ɔmixti sunt nec obstaculū aliud est. Ad primū nō aliud ꝓ nūc dicimus nisi ꝙ rarissimū hoc eēt. De his vero q̄ vix aut nūq̄ eueniūt doctores parū t' ctāt Si tn̄ inmineret graue scandalū ꝓ omissiōe si p̄terea grandis ɔtricō ɔcurreret. si demiqꝫ magis ex surrepcōe diabolica: aut vehementi tēptacōe tale flagiciū apud se natū cōmisisset. Audeat q̄ ꝓfundius sapit talē ꝓhibē fateor nō audeo in hoc casu ⁊ alijs: sicut perspicuū est ex p̄missis relinquēdi sūt mlti sue conscie ⁊ iudicō circūstantijs oibus q̄s prudentia circūspiciat indagatis.

¶ Nona consideracō.

Precipue ex diuino mūere ⁊ nō ex nrā industria seu prepacōe reddimur digni misteriorū pticipacōe sacrorum. Hec cōsideracō si cū sapore intimo masticet': hūiliabit nos vehemēter. Et ꝓfecto hūilitas sola est que disponit ad dignificacōem ⁊ ꝑparationē ꝓ tal' tantiqꝫ hospitis in aīe cenaculo suscepcōe Scio hoiem q̄ talit' in veritate cōperit nūq̄ potuisse ad q̄etā ⁊ serenā dispōez celebrandi ptigisse quousqꝫ diffidens de ōni sua industria ⁊ labore ⁊ sollicitudine et

ꝑparacoē p ꝯfessiōem aut alias īmolauit in
ara cordis bouē supbie Dixit in aīo ꝯtrito ꝛ
hūiliato cū daniele Dñe n̄ in iustificacōib᷒
meis ꝓsterno ꝑces meas ante te· ſ in mise
racōnibus tuis multis ꝛ magnis Et rurfus
cum ꝓpheta Ego āt in multitudine mie tue i
troibo in domū tuā adorabo ad templū san=
ctū tuū in timore tuo· ꝛ similia q̄dam: quo=
rū aliqua scriptis inseruit· Plane industria
nrā ꝛ prepacō q̄les agere ꝯuenienter possu
mus reqritur· Eis tn̄ si innitimur fallimur et
cadim᷒· aut tanq̄ si quis baculo arundineo
sustētetur· vacillam᷒ neq ꝫ bitam᷒ in adiuto
rio altissimi: dū nr̄is meritis fidim᷒ vl̄ī pec
catoꝝ sola recordacōe torq̄mur· Ni mirū si
tūc i ꝓtectōe dei neq̄q̄ ꝯmoremur q̄ deficien
te ꝓtectōe quis subsistet· Fuit cuidā p sōp
nīū ostēsa visio talis· precipitatus i cloacam
erat· ꝛ a quodā baculo stercorib᷒ infixo su
stentari ne ꝓfūdaretur satagebat. At vero
baculus ille fūdotenus dimittebat᷑ assidue
cum fetore intolerabili· sentiens ille piculū
tota mente ad dn̄m ꝯuerfus: relicto baculo
ꝯfestim ereptus est Pane ꝯsciencia nostrā
q̄ntumlibet mūda est cloaca q̄dā plena ster
coribus fedis defectuū quotidianorū· bacu
lus ille nrā est industria p quā emergē qri᷒

sed paulo vbi o quousq3 leuerimus oculos in
celū vn̄ veniat auxiliū nobis quousq3 fiduci
am nr̄am totam ī deū iactemus· quāto plus
ītimur solo nr̄e īdustrie baculo: tanto ī p
fundiorē abissum nr̄e prauitatis demergim̄
et non nisi fetorem tetrū et horridū deporta=
m9· Quid ergo dicet aliquis? temptabim9
ne deū· aut pleni consciencia pctōrum· īdeuo
ti· sordidi· distracti· et distēperati ad sacram̄
tum hoc salutiferū sub spe mie soli9 acceda
mus· Dixi iam vt agat nr̄a industria. qđ po
terit vt sit absq3 ɔscia pcti mortal'· sed in
illa neq̄q̄ speremus· alioqn supbim9· alio
q̄n maledictōem īcurrim9: q̄ ponim9 fiduci
ā in homie et carnē brachiū nr̄m· Agnosca=
mus q oēs iusticie nr̄e sunt vt pānus men
struate aut velut leprosi fascie sup q̄bus stil
lamus quotidie saniem pctōrum Qua fron
te igitur· qua de fiducia· infectī cem ad pla=
candū deū audebim9 ondere· Caueamus ne
potius irritet' Plane sic ē· Si mille ānis va
leret se aliqs disponē ad dignitatē celebratio
nis· nec sic p se attingerēt Quid idcirco ī bre
ui modula facere poter nos ɔiectura Interrogat
se frequēter ille cuius supra memini si dign9
est accedere· si sufficiēter prēpatus· hesitat
pmū tremiscit reformidatq3· Tāde sic rn̄dz

sibijpsi interim q̄ntum in me est nihil deo
ꝯpiciō decerto mihi sū ꝯscius sup pctō mor
ti. aut peccandi ꝓposito pctā eciam venialia
nō ꝯfessa nequaꝗ̄ obsistūt. Scio tamen ex
aduerso ꝙ iustus est dn̄s qui si velit exqui
rere vehementer debita mea: si iniquitates
seruare. si mecum in iudicio cōtendere. neqȝ
sustinebo neqȝ potero respondere vnū ꝓ mil
le quamlibet lotus fuero attritus confes-
sus lacrimosus. Quid ista sunt. Ve mihi si
non cum mīa magna diiudicer. Quid scire
possum si forte lateant me vicia mea. merui
q̄dem excecari qui visu meo spūali p̄mitus
supra modum abusus sum. dum videns bo
num id adimplere contempsi. hoc vnū scio
ꝙ apud dn̄m misericordia est. et copiosa a
pud eum redempcō. qꝛ pietatis eius fontez
nulla potest nostra iniq̄tas euincere vl' sicca
re. quod si decreuerit saluare nemo est q̄ con
dempnet. Precipit vt sperem in eo. et me to
tum in suas manus ꝓijciam. Obedio vt pos
sum. non est crudelis aut mendax. venientē
ad eū nō eijciet foras. puolutū suis pedib⁹
nō indignāter abijciet. fecerit me demū in
bn̄dictōib⁹ dulcedinis dn̄ mihi displiceo.
Spero equidē ipē q̄ cepit pficiet et illūiabit
abscōdita tēbraꝝ ne vnꝗ̄ obdormiā in morte

Fornicata es o aīa mea cū amatorib⁹ tuis· iubet pius sponsus p os ꝓphete cū vt reuer tans.nō eciam te suscipiet· Et si milies abs cessens: ɔtēpnens irrisens·te venient tē non repudiabit· penitentē nō aspnabit·si quis ex hoībus talia diceret crederes ꝛ aspirares ꝛ accederes·deus h̄ dicit·deus h̄ pollicetur· imo deus hoc impat· ꝛ tu diffidens nō acce des·Non est istud ɔsiliū o aīa mea In sua ḡ veritate nō tua veritate fidens voluntarie t.bi sacr. fi ꝛa Immūda es·accede mūdanda ad fontē pietatis incōtaminabilē· Esuris· accede pascenda ad panem viuificū ꝛ inde fectibilē· Egrotas·erit hoc efficacissimū tue inualitudini medicamentū· Fluxū pateris nec sanari potes a medicis tuis·s. exercicijs tange plena fide cū emoroissa martha· ſm ambroſ·fimbriā vestimenti ihū·sacroscām videlicet hostiam vt purgeris ·Si percus sam te sentis a serpentibus peruersarū tēp tacōnū·quid restat nisi vt serpentē xp̄m ele uatū inspicias· Sed dicis cū ꝓpha·qm vni ca ꝛ paup sū ego· pticeps esto sacrosancti hui⁹ misterij·habebis xp̄m comitem fiduꝫ ꝛ hospitē ditissimū· Cecam te fortassis debi lem ꝛ claudam cōquerens·memineris qniam tales ad cenam magni regis inuitantur: et

intrare ↄpelluntur. Lubrica sunt inquies et instabilis. sed hic panis confirmat cor. Tristis es et anxia. sed vinum hoc letificat. Inquietant te et turbant plurima. adhere ei qui turbidos fluctus sedat qui est pax nostra que ait. In mundo pressuram in me pacem habebitis. peregrinaris a domino. sed in fortitudine cibi huius ambulabis usque ad montem dei. Quid ergo tendere formidas? Quid expauescis o anima mea. quare et quousque conturbas me. Spera in deo et liberabit te. enutriet te. non confundet te. Suspirabundus a forte queris vbi est deus tuus. In hoc certe conuiuio in quo xps sumitur recolitur memoria passionis. mens impletur gratia. et future glorie nobis pignus datur. Crede hoc bona et simplici fide. nec curiosam discusseris existentie modum. sufficiat tibi. quoniam non est hic modo aliorum corporum suis locis commensuratorum. propterea vane ne dicam stulte querunt aliqui: vbi caput vbi pedes. qualis situs. qualis ad hostiam partium coordinacio. ibi xps esse dicitur. quare et quomodo. Quoniam facta est eius corporis transsubstantiatio panis omnipotenti virtute diuinitatis. si non hoc comprehendis neque profecto quantulamcunque rem aliam quo ad infinitas eius habitudines et proprietates comprehendis. Da locum fidei vt meritum habeas et eam quam sine merito das nature fidem

da cū laude reuelacōem et in eius obsequiū volens te captiua ¶ Consideracō decā

Non ppter timorem contaminacōis corporis xp̄i illud cū mūdicia corpali mouemur ɔtrectare sȝ ad inductiocōem aut scandalū in nobis vel in alijs deuitandum. ¶ Cōsideratio ista parū etiā instructa manifesta ē Valet tñ nō mediocriter apud scrupulosos vt si forte corpalis aliqua sordicies ipis nolentibꝫ aduemiat. recogitent ad christi corpus. nihil hāc attinere. seruata in aīo mūdicia et reuerētia sanctitatis. Fuerūt qui dixerunt ipam hostiam cōsecratā nullo modo ī ventrē nostrū comededo dimitti. sed statim in celū rapi cōtra experientiam quotidianā atqȝ catholicam veritatē que ponit corpus christi vere comedi. Fefellit eos hmōi cōsideracōnis obliuio dū putant indigniū sentiē vt cristi corpus vel hostiā sacrā in fetulentū stomachū nostrū deueniat. quasi videlicet polluatur aut fedetur plus ꝙ radius solaris aut spūalium substāciarū aliqua Dicāt ergo si sic iudicant more carnaliū iudeoꝝ ā paganoꝝ. cur xp̄i corpus in maternis visceribꝫ et secūdina pellicula mēbris nouē obseratū et obuolutum esse voluit. Debet vtiqȝ racio corrigere sensuale iudiciū ne blasphemiā

impiam reputem⁹ ip̄am rei sincerissimā ve
ritatē. ¶ Caueam⁹ a tali spurcicia recogitando
p tiorem cerebrū qm̄ inficiat hec rememoracō
pl⁹ q̄ꝑ purget. Assuescat hō sp̄ualiter sp̄ua-
lia diiudicare et sentire. Sic em̄ mltis et va
rijs fantasmatū inq̄etantiū impudiciciijs se
met absoluet. Sic ea min⁹ curabit : q̄ reuera
minus curanda sunt. corporales loquor sor
des. Sic deniq3 magis in consciē q̄ꝑ corpis
puritate confidet

Concludam⁹ tn̄ epilogantes vt nemo celebraturus euidēter sibi querat certi
tudiem sup dignificacōe sua vexaret in cas
sum. hēat illam que dcā est prepacōnem. et
sufficiat nō confidat in mltitudie v'tutis sue
et in repeticōe cfessionis aut deuocōis aut re
collectōis serenitate. pōt em̄ fieri vt cōfessio
crebra sup venialib⁹ obsit de p accn̄s. Quō
dicam? Reddit quippe aiam pl⁹ iusto sollici
tam et pauidam. et oia etiam minia timentē
vt de ip̄a eē cfessionis impfectōe itrepidet
et vrgeatur cōfiteri. Dabo tn̄ documentu3 p
qd nlla cfessionis mltiplicacō inquietatio
nis causa erit. si videlicet fiat nō tanq3 repu
tetur p tūc ad salutē necc̄ria. aut ad celebra
tionis illius dispōem req̄sita. Sed q2 est o
pus bonū et priuilegiatum ad indulgenciam

q̃z aut grẽ augmentacõem nõ parũ pficiẽs Porro diligat aia deũ aliqñ necẽ est ⁊ se in manu eius pijciat. alioq̃n sue indignitatez iugiter timendo ⁊ hñdo deũ de seueritate sui spectũ iugiter recurua erit ad commodũ. ne vnq̃z exaltata se subuehet. quãobrẽ ascẽsu ra i montẽ aia ⁊ gaudiũ suũ imolatura cum abraham relinquat iferius asinũ suũ cũ pu eris sensibus. Rudiat tibi asinus. pstrepẽt pueri. feda sunt illic oia : nihil ad se que in monte stat. hoc eni in verticẽ rõis ptinebat Non impertinẽter hoc loco visiõem inseremꝰ quã btõ pri Celestino monstrasse mẽoratur ille qui docet hoies etiam p sompnia sciam. visum est eidem pri soporanti q̄ aulã regiã precellentissimã cum asino suo inuitatus as cenderet. Hic asinus tributũ ventris p viã soluit. exhorruit vir purissimꝰ ⁊ abhoiatus est hanc nõ iniquitatẽ sed inquinacõem. ⁊ pgredi formidans. regredi moliebatur. q̊ usq̃z benigniter ãmonitus est voce de thro no lapsa nihil ad sui vł aule regie spiritu= alis cõtaminacõem pertinere id quod se nõ conscio naturalia necessariaq̃z suus asellus corpulentus ⁊ irrationabilis expulerat Pla ne sic est. et dicam amplius. Euenit nõnũq̃ q̄ vt turbationes pugne. deordinationes

ꝛ feditates īferius sensualit̄ agitate succre
scere faciāt supius mentiū nr̄m sicut econtra
mag̃ vtrobiqȝ serenitas supbie ventū omia
fūditus euertentē repente nōnūq̄ꝫ inducat.
Tantūmō exinaniat se aia q̄ntū poteit: nec
ob aliud ꝯtemplacōi vel studio. aut quieti
q̄libet insistat. nisi vt apud se exaltet̄ deus.
ac ꝑinde magis ac magis hūilieẗ. ꝛ in suā
ꝑuitatem ꝓmo nihileitatē resiliat ꝛ resiliēs
cadat ꝛ deus suspiciet eam. Hec via tuta ē:
regia ꝛ secura. Deniqȝ finē loquēdi oēs pit̄
audiamus. Deū time. de te desperans: in se
fidens ꝛ mandata eius obserua qđ in te est
nō omittens. hoc est omnis homo

Expliat tractatulus venerabil' Mgr̄i Jo
hannis Gerson de pollucōe nocturna An im
pediat celebrantē an non.

